

HISTORIAN JA YHTEISKUNTAOPIN OPETTAJIEN LIITTO HYOL ry:n

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2023

Kulunut vuosi oli HYOL ry:n 76. toimintavuosi.

Vuonna 2023 HYOL vietti 75-vuotisjuhliaan. Juhlien yhteydessä julkistettiin myös liiton ensimmäinen strategia. Toimintavuoden aikana koulutukset pystyttiin järjestämään vähintään lähitilaisuuksina, monissa tapauksissa oli lisäksi etäosallistumismahdollisuus. Vuoden aikana järjestettiin kaksi suosittua opintomatkaa ulkomaille.

1. LIITON SÄÄNTÖMÄÄRÄISET KOKOUKSET

Liiton kevätiliittokokous pidettiin 23.4.2023 Jyväskylän normaalikoulussa. Kokoukseen oli mahdollista osallistua myös etäyhteyden välityksellä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Veera Nieminen ja sihteerinä Kirsi Ruhanen. Kokoukseen osallistui 7 liiton jäsentä.

Syysliittokokous pidettiin HYOL:n toimistolla 19.11.2023. Kokoukseen oli mahdollista osallistua myös etäyhteyden välityksellä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Jari Aalto ja sihteerinä Kirsi Ruhanen. Kokoukseen osallistui 13 liiton jäsentä.

2. LIITON HALLITUS, TOIMIHENKILÖT JA TYÖRYHMÄT

Toimintavuonna hallitukseen kuuluivat puheenjohtajana Eero Kitunen ja varapuheenjohtajina Nina Penttinen sekä Marjo Sassali. Nina Penttinen aloitti työt historian ja yhteiskuntaopin opetusneuvoksena opetushallituksessa syyskuun alussa, jolloin hän luopui HYOL:n varapuheenjohtajuudesta. Varsinaisina hallituksen jäseninä olivat Juho Annala (henkilökohtainen varajäsen Mari Halli), Aino Hallamurto (Antti Laitinen), Heikki Honkanen (Pekka Tuori), Marketta Hulkko-Lassila (Hanna Ylönen), Kati Hynönen (Marja Asikainen), Niklas Rapo (Niina Vätänen), Matti Rantonen (Hanna Toikkanen-Maher), Mari Vares (Taru Järvenpää) ja Jukka Vieri (Anniina Mäki).

Hallitus kokoontui kahdeksan kertaa. Hallituksen jäsenet osallistuivat hallituksen kokouksiin seuraavasti: Annala 8, Hallamurto 8, Honkanen 7, Hulkko-Lassila 8, Hynönen 8, Kitunen 8, Penttinen 3, Rapo 8, Rantonen 1, Sassali 8, Vares 7 ja Vieri 7. Lisäksi hallitus kokoontui yhdessä työryhmien kanssa suunnitteluseminaariin 13.-14.1.2023.

Liiton toiminnanjohtajana työskenteli Kirsi Ruhanen. Toiminnanjohtaja toimi hallituksen sihteerinä, vastasi liiton taloudesta, toimistosta ja kilpailuista sekä koordinoi ja johti liiton käytännön toimintaa sekä taittoi Kleio-lehteä.

HYOL:n toimistossa työskenteli 11.6.2023 saakka ja uudelleen 1.10.2023 alkaen osa-aikaisena projektivastaavana Susanna Nieminen, jonka vastuulla oli Ambassador School -hanke.

HYOL:n toiminnasta vastasivat työvaliokunta ja seuraavat työryhmät:

Työvaliokunta

Kirsi Ruhanen (pj.), Eero Kitunen, Nina Penttinen (1.8.2023 saakka) ja Marjo Sassali. Työvaliokunta kokoontui toimintavuoden aikana kahdeksan kertaa. Työvaliokunta valmisteli hallituksen kokousten työjärjestykset. Nina Penttinen valittiin Opetushallitukseen opetusneuvokseksi 1.9.2023 alkaen, mistä syystä hän luopui varapuheenjohtajan tehtävästä syyslukukauden alusta lähtien.

Peruskouluryhmä

Marketta Hulkko-Lassila (pj.), Juho Annala, Maria Björkman, Kati Hynönen, Taru Järvenpää, Anna-Mari Numminen, Noora Nampajarvi, Anniina Mäki, Hanne Piekkola-Fabrin, Anna Sorja ja Petter Wallenius.

Peruskouluryhmä kokoontui vuonna 2023 kolmesti. Ensimmäinen kokous pidettiin suunnitteluseminaarin yhteydessä tammikuussa. Lisäksi ryhmä kokoontui HYOL:n toimistossa Helsingissä 25.3.2023 sekä Lahdessa 30.9.2023. Yhteyttä pidettiin myös sähköpostitse ja WhatsApp-ryhmässä.

Vuonna 2023 peruskouluryhmä seurasi historian arviointiin tarkoitetun alakoulun tukimateriaalin käyttöönottoa. Materiaalin käyttöönotossa on ollut haasteita.

Ryhmä tutustui yläkoulun päättövaiheen valtakunnallisten kokeiden toteutukseen ja totesi, ettei ole tarpeen kehittää vastaavaa historiaan ja yhteiskuntaoppiin, koska historian opetussuunnitelmassa sisällöt ovat varsin laajoja ja sisältöjä voidaan painottaa paikallisella tasolla eri tavoin. Yhteiskuntaopissa opettajien on mahdollista käyttää HYOL:n ja OP Ryhmän toteuttamaa Taloustaitokilpailua yhtenä arvioinnin osana. Ryhmä alkoi kerätä tehtäviä päättöarviointia helpottamaan. Tämä työ jatkuu edelleen.

Ryhmä on pohtinut keinoja, miten oppiaineissa voitaisiin tukea oppilaiden lukutaitoa ja kasvattaa sanavarastoa. Yhtenä tavoitteena oli saada HYOL:n koulutuksiin myös opettajan työtä luokassa helpottavia osuuksia.

Ryhmäläiset jakoivat vuorotellen HYOL:n jäsenten Facebook-ryhmässä linkkejä opetusta tukeviin aineistoihin. Kleio-lehteen kirjoitettiin peruskoulua käsitteleviä artikkeleja Peruskoulun opettajan hatusta ja repusta -palstalle. Ryhmän jäseniä toimi aktiivisesti HYOL:n eri työryhmissä, kilpailuryhmissä sekä paikalliskerhoissa.

Lukioryhmä

Lukioryhmän jäsenenä vuoden alusta saakka toimivat Mari Vares (pj.), Jari Aalto, Aino Hallamurto, Elina Heikkonen, Mikko Puustinen, Suvi Randén, Jorma Tattari ja Hanna Toikkanen-Maher. Toimintavuoden aikana siihen liittyivät Veera Nieminen ja Petri Veikkolainen.

Lukioryhmä kokoontui HYOL:n suunnitteluseminaarissa Hyvinkäällä tammikuussa ja piti lisäksi neljä etäkokousta ja yhden hybridikokouksen.

Lukioryhmä laati yhteiskuntaopin preliminäärikokeen ennen kevään ylioppilastutkintoa ja historian preliminäärikokeen ennen syksyn ylioppilastutkintoa. Kevätlukukauden alussa julkaistua yhteiskuntaopin preliminäärikoetta myytiin 125 kappaletta ja syyslukukauden alussa julkaistua historian preliminäärikoetta syksyn 2023 aikana 70 kappaletta.

HYOL:n lukioryhmä laati YTL:n historian ja yhteiskuntaopin jaoksille kommentit kevään ja syksyn reaalikokeista ja hyvän vastauksen piirteistä. Lisäksi lukioryhmä antoi lausunnon opiskelijavalintauudistukseen liittyen.

Tiedotusryhmä

Riitta Mikkola (pj.), Olli Happonen, Heikki Honkanen, Saara Paatero, Niklas Rapo, Kirsi Ruhanen, Marjo Sassali, Susanna Sirén-Valanta ja Jukka Vieri. Tiedotusryhmä toimi Kleion toimitusneuvostona.

3. PAIKALLISKERHOT JA YHDISTYKSET

3.1. Paikalliskerhot ja yhdistykset

Liiton piirissä toimi kertomusvuonna 19 paikalliskerhoa tai -yhdistystä sekä Finlands Svenska Historielärare -yhdistys, jonka toiminta-alueena oli koko maa.

Toimintavuonna kerhoille myönnettiin projektirahaa 6550 euroa. Projektirahaa jaettiin tavanomaista vähemmän, sillä koronapandemian vuoksi kerhojen tapahtumia peruuntui vuosilta 2020, 2021 ja 2022, jolloin myös kerhorahaa jäi käyttämättä. HYOL:n hallituksen päätöksellä nämä rahat voitiin siirtää käytettäväksi vuoden 2023 toimintaan.

Projektirahoja käytettiin mm. koulutus- ja luentotilaisuuksien, kotiseuturetkien, matkojen ja vierailujen järjestämiseen.

Kerhojen edustajien ja hallituksen tapaaminen järjestettiin Helsingissä ja etäyhteyden välityksellä 26.8.2023. Seminaariin osallistui 17 paikalliskerhojen ja hallituksen edustajaa.

3.2. Mikaelin kilta

HYOL:n eläkeläisjäsenistä muodostuva Mikaelin Kilta kokoontui toimintavuonna viisi kertaa. Killan tilaisuutta koskeva kutsu lähetettiin liiton toimistosta. Mikaelin killan jäsenille postitettiin myös Kleio-lehdet.

4. JÄSENISTÖ

HYOL ry:n jäsenmäärä vuoden 2023 lopussa oli 1042 henkilöä.

Täyttä jäsenmaksua (65 €) maksavia jäseniä oli 896. Alennettua jäsenmaksua (32 €) maksavia jäseniä oli 146. Näistä eläkeläisiä oli 93, opiskelijoita 32 ja työttömiä tai vanhempainvapaalla olevia jäseniä yhteensä 21.

HYOL:n jäsenmäärä on ollut laskusuunnassa jo usean vuoden ajan. Vuoden 2023 alussa jäseniä oli 1050. Vuoden 2022 alussa jäseniä oli 1082, vuoden 2021 alussa 1137, vuoden 2020 alussa 1199, vuoden 2019 alussa 1243, vuoden 2018 alussa 1292, vuoden 2017 alussa 1334, vuoden 2016 alussa 1396, vuoden 2015 alussa 1442 ja vuoden 2014 alussa 1495.

5. TIEDOTUS- JA JULKAISUTOIMINTA

Sähköisiä uutiskirjeitä, joissa kerrottiin mm. liiton ajankohtaisista koulutustapahtumista, kilpailuista ja opintomatkoista, lähetettiin vuoden aikana seitsemän kappaletta.

Jäsenlehti Kleioa julkaistiin toimintavuonna neljä numeroa. Kleion teemat vuonna 2023 olivat:

Kleio 1/2023: Välimeri

Kleio 2/2023: Uskonto ja uskomukset

Kleio 3/2023: Ruotsi

Kleio 4/2023: Kansalaisyhteiskunta

Reaalikokeen piste-ehdotukset julkaistiin liiton kotisivulla, josta liiton jäsenet salasanan avulla voivat ladata piste-ehdotukset itselleen. Korjausehdotukset julkaistiin nettisivuilla myös ruotsiksi.

Helsingin yliopiston historian ja yhteiskuntaopin opetusharjoittelijoille järjestettiin 13.10.2023 tilaisuus, jossa Eero Kitunen ja Kirsi Ruhanen esittelivät liiton toimintaa.

6. TÄYDENNYSKOULUTUSTOIMINTA

Vuonna 2023 järjestettiin useita valtakunnallisia täydennyskoulutustilaisuuksia, joista osa toteutettiin hybridimuodossa.

EDUCA-messut pidettiin Messukeskuksessa 27.-28.1.2023. HYOL osallistui messuille Opettajan olohuone -nimisellä osastolla yhdessä 11 muun opettajajärjestön kanssa.

Muuttuva yhteiskunta -koulutus järjestettiin Tampereella 20.1.2023. Yhteistyössä PKO:n, Pellervon ja Kaupan liiton kanssa järjestettyyn koulutukseen osallistui noin 60 opettajaa.

Kevätpäivät pidettiin Jyväskylässä 22.-23.4.2023. Koulutuksen teema oli *Demokratia ajassa*. Koulutukseen osallistui 48 opettajaa.

Kesäkurssi järjestettiin yhteistyössä Nuorten yrittäjyys ja talous NYT:n kanssa Helsingissä 6.6.2023 teemalla *Rivien välistä! - uudet lukutaidot haltuun*. Koulutukseen osallistui noin 90 opettajaa.

Talous tutuksi – koulutustilaisuudet järjestettiin Helsingissä 1.9. ja Tampereella 8.9. Helsingin tilaisuutta oli mahdollista seurata myös etänä. Yhteensä tilaisuuksiin osallistui noin 350 henkilöä.

Syyspäivät ja HYOL:n 75-vuotisjuhl järjestettiin hybriditoteutuksena 18.-19.11.2023. Syyspäiviin osallistui Helsingissä 76 opettajaa ja verkon välityksellä noin 35 opettajaa.

EU-koulutustilaisuus järjestettiin yhteistyössä Eurooppatiedotuksen, Ulkopoliittisen instituutin ja Euroopan parlamentin Suomen-toimiston kanssa hybriditoteutuksena 24.11.2023. Lähitilaisuuteen osallistui 75 opettajaa ja etänä koulutuspäivää seurasi noin 55 henkilöä.

7. KILPAILUT

7.1. Taloustaitokilpailu peruskoulun 9. luokan oppilaille

Yhteistyössä OP ryhmän kanssa toteutettu, yhdeksäsluokkalaisille suunnattu Taloustaitokilpailu järjestettiin 58. perättäisen kerran.

Lukuvuoden 2022–2023 kilpailutoimikunnassa työskentelivät Marja Asikainen (pj.), Anna-Mari Numminen, Kirsi Ruhanen, Vesa Ryhänen ja Petter Wallenius.

Taloustaitokilpailuun ilmoittautui 301 koulua ja hieman yli 17 000 yhdeksäsluokkalaista.

Valtakunnallinen loppukilpailu pidettiin hybriditoteutuksena 24.5.2023. Taloustaitokilpailun 2023 voitti Pinja Valanta Turengin yhteiskoulusta Janakkalasta. Toiseksi sijoittui Jami Tuohino Kastellin koulusta Oulusta ja kolmanneksi Hannes Ervasti Nilon koulusta Kuusamosta.

7.2. Talousguru

Maaliskuun alussa pidetyn Talousguru 2023 -kilpailun finaalin voitti Juho Parkkulainen Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulusta Joensuusta. Toiseksi sijoittui Ronja Eklund Ålands Lyceumista ja kolmanneksi Ilmari Pietikäinen Etelä-Tapiolan lukiosta Espoosta.

Alkukilpailuun osallistui liki 600 lukiolaista 120 lukiosta.

Kilpailussa HYOL:n yhteistyökumppaneina toimivat Finanssiala ry ja FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta. Kilpailua tukivat myös Kauppalehti sekä Talous ja nuoret TAT.

7.3. Oikeusguru

HYOL ry:n ja Juristiliiton yhteistyössä viidettä kertaa järjestämän Oikeusguru-kilpailun alkukilpailu pidettiin 61 lukiossa marraskuun alussa.

Oikeusguru 2023 -kilpailun finaalin voitti Veikka-Julius Peltonen Itä-Suomen yliopiston normaalikoulusta. Toiseksi sijoittui Lauri Manner-Raappana Otaniemen lukiosta ja Viivi Vihavainen Etelä-Tapiolan lukiosta.

Oikeusguru 2023 -kilpailun järjestämistä tukivat Itä-Suomen ja Lapin yliopistojen oikeustieteelliset tiedekunnat ja laitokset.

7.4. Turpotietäjä-kilpailu

Vuoden 2023 syksyllä järjestettiin neljättä kertaa lukiolaisten Turpotietäjä-kilpailu, jonka tarkoituksena on innostaa nuoria pohtimaan turvallisuuspolitiikkaa ja kokonaisturvallisuutta. Alkukilpailu järjestettiin 68 lukiossa 11.10. ja finaali Helsingissä 30.11.2023.

Turpotietäjä 2023 -kilpailun voitti Olivia Niukkanen Alajärven lukiosta. Toiseksi sijoittui Thomas Gregory Kulosaaren yhteiskoulun lukiosta ja kolmanneksi Oskari Ahonen Otaniemen lukiosta.

Turpotietäjä-kilpailun järjestävät Reserviläisliitto ja Suomen Reserviupseeriliitto. Hankkeen ohjausryhmässä ovat mukana myös Kadettikunta ry sekä Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry.

7.5. Suomalainen kirjoituskilpailu

HYOL oli mukana Helsingin Suomalaisen Klubin, Äidinkielenopettajain liiton ja Suomen Kuvalehden järjestämässä Suomalaisessa kirjoituskilpailussa, jonka tarkoituksena on haastaa lukiolaiset pohtimaan Suomea ja suomalaisuutta. Kilpailutoimikunnassa ja loppuraadissa oli mukana Eero Kitunen. Kirjoituskilpailun palkintojenjako oli helmikuussa 2023.

8. VAIKUTTAMINEN HISTORIAN ja YHTEISKUNTAOPIN OPETTAJIEN ASEMAAN

8.1. Toiminta opettajajärjestöjen kautta

8.1.1. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Puheenjohtaja Eero Kitunen osallistui OAJ:n puheenjohtajan ja asiantuntijoiden tapaamisiin.

8.1.2. Aineopettajaliitto ry

HYOL oli Aineopettajaliiton jäsen. Hanna Ylönen oli AOL:n hallituksen varajäsen.

HYOL:n edustajana AOL:n sääntömääräisessä vuosikokouksessa 25.11.2023 oli Marketta Hulkko-Lassila.

8.1.3. Pedagogisten opettajajärjestöjen edustajisto POE

Liiton POE-edustajat kuluneen vuoden aikana olivat Juho Annala ja Aino Hallamurto.

Aino Hallamurto, Heikki Honkanen ja Kirsi Ruhanen osallistuivat POE:n kevätseminaariin 21.-22.4.2023. Syyseminaariin 10.-11.10.2023 osallistuivat Juho Annala, Aino Hallamurto ja Heikki Honkanen.

POE-edustajistossa HYOL:n edustajana toimi Heikki Honkanen.

8.2. Yhteydet Opetushallitukseen

Puheenjohtajisto ja toiminnanjohtaja olivat yhteydessä historian ja yhteiskuntaopin opetusneuvos Kristina Kaihariin ja uuteen opetusneuvos Nina Penttiseen Opetushallituksesta ja tapasivat heidät useita kertoja.

8.3. Muu vaikuttaminen

Vuoden 2023 historian ja yhteiskuntaopin opettajaksi nimitettiin Jari Leivo.

9. LIITON TALOUS

9.1. Tilivuosi 2023

HYOL ry:n tilinpäätös vuodelta 2023 oli 3684,22 euroa alijäämäinen.

Tilintarkastajana tilikaudella 2023 oli Laura Castrén tilintarkastustoimisto BDO:sta. Toiminnantarkastuksen suoritti Vesa Vihervä.

Kirjanpitäjänä tilikaudella 2023 toimi Tiina Salo tilitoimisto Reilu Hallinto Oy:stä.

9.2. Riskit ja epävarmuustekijät

HYOL ry:n jäsenmäärä on laskenut viimeisten vuosien aikana merkittävästi, mikä vaikuttaa jäsenmaksukertymään. Epävarmuustekijänä voidaan pitää myös sitä, että HYOL ry:n toiminnan rahoitus perustuu vain muutamaaan lähteeseen. Lisäksi esimerkiksi useiden HYOL:n ostamien palvelujen hinnat ovat nousseet, mutta HYOL ei ole nostanut omien tuotteidensa ja palvelujensa hintoja vastaavasti.

Taloyhtiössä, jossa HYOL:n toimisto sijaitsee, suoritettiin vuosien 2021–2022 taitteessa laaja talotekninen peruskorjaus. Peruskorjauksen kokonaiskustannukset HYOL:n toimiston osalta olivat 100 099,07 euroa.

10. LIITON NEUVOTTELUYHTEYDET JA HYOL:n EDUSTUS ERI YHTEISÖISSÄ

Toimintakauden aikana pidettiin yllä neuvotteluyhteyksiä sekä pyrittiin kehittämään uusia yhteistyömuotoja muun muassa seuraavien tahojen kanssa: Eduskunta, Euroopan parlamentti, Euroopan parlamentin Suomen-toimisto, Finanssiala ry, FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta, Helsingin Suomalainen klubi, Historian Ystävien Liitto, Juristiliitto, Kadettikunta ry, Kansallisarkisto, oikeusministeriö, Nuorten yrittäjyys ja talous NYT, OAJ, Opinkirjo, OP-ryhmä, Pellervo, Pohjois-Karjalan osuuskauppa, Pörssisäätiö, Reserviläisliitto, Suomen Ateenan-instituutti, Suomen Historiallinen Seura, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry, Suomen Lähi-idän instituutti, Suomen Pankki, Suomen Reserviupseeriliitto, Svenska litteratursällskapet i Finland,

ulkoministeriön Eurooppatiedotus, Ulkopoliittinen instituutti, Uutismedian liitto, Väinö Tannerin säätiö, Ylioppilastutkintolautakunta.

Lisäksi oltiin yhteydessä useisiin poliittisiin puolueisiin, muihin pedagogisiin opettajajärjestöihin sekä eri yliopistojen ja korkeakoulujen historian laitoksiin, yhteiskuntatieteellisiin tiedekuntiin ja opettajankoulutuslaitoksiin sekä useisiin oppimateriaalikustantajiin.

HYOL ry oli Aineopettajaliiton, Kesälukioseuran, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran ja Suomen YK-liiton jäsen.

Matti Rantonen oli Kesälukioseuran hallituksen jäsen.

Eero Kitunen ja Kati Hynönen olivat Historian Ystävien liiton hallituksessa.

Mikko Puustinen oli Historiallisen Aikakauskirjan toimitusneuvostossa.

Vuokko Aromaa oli HYOL:n edustajana Historian Ystävien liiton Vuoden historiateos -palkintoraadissa.

11. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

HYOL oli aktiivisesti mukana eurooppalaisten historianopettajayhdistyksien kattojärjestön Euroclion (The European History Teachers' Association) toiminnassa. Euroclio-yhdyshenkilönä toimi Kirsi Ruhanen. Euroclion seminaari ja vuosikokous järjestettiin huhtikuussa 2023 Vilnassa. Kokouksessa HYOL ry:tä edusti Kati Hynönen.

7.–11.6.2023 päivä toteutettiin opintomatka Ruotsiin teemalla Vaasat vallassa. Matkalle osallistui 38 opettajaa

MEP Nils Torvaldsin kutsusta Brysseliin 7.-9.10.2023 toteutetulle opintomatalle osallistui 25 liiton jäsentä.